

IM Grietje Annie Tjoe Nij – van der Leij (1939-2026)

Op de luchthaven Zanderij stond ze op me te wachten, precies volgens afspraak mét een stapeltje tijdschriften onder de arm. Blonde Greet. We hadden elkaar nooit ontmoet, maar ze omhelsde me en lachte: ‘Zeg maar Greet.’ Officieel heette ze Grietje Annie. Haar schoonzus, mijn vriendin Marlène Tjoe Nij, had als koppelaarster gefungeerd. ‘Greet is geboren in Friesland, maar ze is Surinaamser dan de Surinamers’, had ze gezegd. ‘Ik vraag of je bij haar kunt logeren.’ Het was een van de eerste keren dat ik Suriname bezocht om research te doen. Het kon. In haar pick-up reden we over de weg – toen nog vol kuilen en gaten – naar de oude suikerplantage Domburg. Thuis ontmoette ik haar man Ronald Tjoe Nij. Net als Greet een pensionado met een overvolle agenda. Het was het begin van een levenslange vriendschap. In Ronalds bibliotheek grasduinde ik in boeken over Suriname en bladerde oude tijdschriften door. In zijn uitstekende collectie vond ik vaak dat ene artikel: het ontbrekende puzzelstukje. Met Greet ging ik op stap: koffiedrinken in de stad, Paramaribo dus. Ze vertelde me over haar projecten.

Greet was een doener die oog en hart had voor de noden van de kinderen uit de verwaarloosde districten en het veronachtzaamde binnenland van Suriname. Met haar praktische geest stampte ze verschillende projecten uit de grond. Zonder poeha of drukdoenerij. Menige scholier uit het Saramakkaanse dorp Botopasi – woonoord van nakomelingen van gevluchte plantageslaven – vond via haar een plaatsje in een internaat in Paramaribo om daar verder te studeren. Niet iedereen had immers familie in de stad. Haar grootste trots was het uitwisselingsprogramma tussen de scholieren van Botopasi en Domburg.

In Domburg woonden veel nazaten van Javaanse contractarbeiders die zich destijds in de hete tropenzon onder erbarmelijke omstandigheden op de suikerplantages het schompes hadden gewerkt. Scholieren uit Botopasi en Domburg ontmoetten elkaar, de ene keer in Domburg, de andere keer in Botopasi om aan elkaars culturen te snuffelen. Ik herinner me een dansuitvoering in Domburg, waarbij een Marronmeisje uit Botopasi gracieus en feilloos een traditionele Javaanse dans ten uitvoer bracht. Iedereen klapte en juichte. Een film van een van die uitwisselingen – er was er trouwens ook een met het Inheemse dorp Galibi – werd op de nationale tv vertoond.

Dat de dochter van de kapitein van Botopasi het belang van deze uitwisselingen tot onderwerp van haar universiteitsscriptie had gemaakt, roerde Greet zeer. Want ze wist, Surinames ideaal van ‘Wan Pipel’, één Volk, ligt nog ver in het verschiep en ze realiseerde zich dat de Binnenland- en Districtsbewoners vaak niet meetelden in Suriname.

Met de onafhankelijkheid in zicht emigreerde Greet zelf destijds in 1973 met haar Surinaamse man en hun twee kinderen tegen de grote stroom in naar Suriname. Eigenlijk was Greets motto een Friese variant op ‘Wan Pipel’: ‘Do hearts derby’ oftewel: Jij hoort erbij. Wie, wat of waar je ook bent.

Ook al hield ze zielsveel van Suriname, zodra er een Fries in het vizier kwam schakelde Greet direct over op het Fries. Maar haar oude dag in Nederland doorbrengen? Voor geen goud. Afgelopen week overleed Greet na een kort ziekbed op 86-jarige leeftijd.
Dag lieve Greet!

Ellen de Vries